

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Palvelukuvaus
syksy 2024

Kehitysvammaisten yhteisöllinen asuminen Pirkanmaan hyvinvointialueen palveluiden verkossa

Pirkanmaan hyvinvointialueen palveluiden verkko.

Pirkanmaan hyvinvointialueen aluehallitus on käsitellyt ja hyväksynyt vammaisten asumispalvelujen selvityksen (AH 9.10.2023 § 268 Vammaisten asumispalvelujen selvitys). Tehdyn selvityksen pohjalta on todettu, että Pirkanmaalla on kehitysvammaisten palveluiden verkossa 17 asuinyksikköä, jotka kaipaavat pikaisesti peruskorjausta tai muutoin yksiköiden uusimista nykyasumisen standardien mukaisiksi.

Vammaisten palveluiden (ml. asuminen) palveluiden verkkosuunnitelma 2024–2035 valmistelu on käynnissä ja suunnitelman valmistuttua käsitellään se aluehallituksessa. Arvio päätöksenteolle on joulukuu 2024.

Kehitysvammaisuus.

Kehitysvammaisuus merkitsee kehitysvammaiselle henkilölle vaikeutta ymmärtää, vaikeutta oppia uusia asioita ja soveltaa oppimaansa sekä vaikeutta hallita omaa elämäänsä. Suomessa käytössä olevan WHO:n ICD-10-tautiluokituksen mukaan kehitysvammaisuus määritellään tilaksi, jossa henkisen toiminnan kehitys on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Lisäksi ympäristöön sopeutumiseen liittyvissä taidoissa kuten arjen käytännön taidoissa, kommunikoinnissa, kyvyssä huolehtia omista asioistaan, kyvyssä muodostaa ihmissuhteita ja käyttäytyä tilanteen vaatimalla tavalla on vaikeutta.

Kehitysvammaisuus jaetaan neljään eri luokkaan: lievä, keskivaikea, vaikea ja syvä kehitysvammaisuus. Mitä lievemmästä kehitysvammasta on kyse, sitä parempia ovat ympäristöön sopeutumisen taidot. Lievästi kehitysvammaiset henkilöt oppivat usein lukemaan ja

kirjoittamaan, mutta esimerkiksi omien raha-asioiden ja paperiasioiden hoito voi olla vaikeaa. Keskivaikeasti ja vaikeasti kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat usein toisten apua tai ohjausta myös arjessa esim. ruokailuissa, pukeutumisissa, pesuissa ja kodin ulkopuolella liikkumisessa. Syvästi kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat apua kaikissa päivittäisissä toimissa.

Kehitysvammaisia on laskennallisesti 1 % suhteessa väestöön ja heitä on kaikissa ikäryhmissä. Määrä on säilynyt melko samana viime vuosien aikana. Kehitysvammaisuus on miehillä tavallisempaa kuin naisilla.

Yhteisöllinen asuminen.

Yhteisöllinen palveluasuminen voidaan myöntää henkilöille, joiden palveluntarve kohdistuu päiväaikaan, ja jotka eivät pääsääntöisesti tarvitse ohjausta, hoitoa tai tukea yöllä. Henkilöstö on paikalla aamu- ja iltavuoroissa pääsääntöisesti klo 7–22 välisenä aikana. Asumiseen voidaan järjestää palveluntuottajan toimesta turvapuhelinpalvelu, jolla asiakas saa tarvittaessa hälytettyä apua. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat jonkin verran apua, tukea ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissaan ja jotka ovat taidoiltaan melko omatoimisia. Yhteisöllinen asuminen sisältää henkilöstön toteuttaman ohjauksen, tuen ja hoivan kodikkaassa turvallisessa ympäristössä. Asumispalvelua järjestetään yksilöllisesti, huomioiden asiakkaan tarpeet ja elämäntilanne.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakas tekee vuokrasopimuksen ja vuokran lisäksi asiakkaalle tulee lasku ylläpidosta ja syödyistä aterioista Pirkanmaan hyvinvointialueen vahvistamien maksujen mukaisesti.

Asukkaiden tarpeet ja toimintakyky yhteisöllisessä asumisessa.

Asiakkaiden tuen ja avun tarve painottuu pääsääntöisesti ohjaukseen sekä elämäntaitojen opetteluun ja/tai ylläpitämiseen. Asiakkaat saattavat kuitenkin tarvita fyysistä avustamista joissakin toiminnoissa, esimerkiksi suihkussa käymisessä.

Asiakkaat osallistuvat päivittäisiin kodin tehtäviin omien taitojensa mukaisesti ja niitä ylläpidetään sekä ohjauksellisesti opetellaan. Asiakkaat itse hoitavat asiointejaan joko täysin itsenäisesti tai ohjauksella työntekijöiden tuella.

Hankinnan kuvaus.

Uusi kehitysvammaisten yksikkö tulee koostumaan yhteisöllisestä asumisesta. Yksikössä tulee olemaan 13–14 asuntoa. Lisäksi asuinrakennukseen tulee myös 10–12 tukiasuntoa, jotka sijoitetaan vapaasti muun asumisen joukkoon. Kohde toteutetaan vuokrakohteena. Konseptihaussa tontin saanut taho rakennuttaa ja vuokraa asunnot Pirhan osoittamille asukkaille. Yhteiskäytöllisistä tiloista Pirha tulee vuokraamaan ne tilat, jotka ovat Pirhan omassa käytössä. Muut tilat, kuten yhteiskäytölliset alueet, jyvittyvät asukkaiden vuokriin. Kehitysvammaisten tilojen osalta Pirha sitoutuu ARA:n hyväksymään vuokratasoon. Pirha sitoutuu hankkeeseen 25 vuoden pituiseksi ajanjaksoksi. Erityisryhmien investointiavustuksen ja pitkän korkotuen saaminen on ehtona hankkeen käynnistymiselle.

Asuinyksikkö tulee hyödyntämään rakennuksen yhteistiloja, mm. sauna- ja pyykkihuoltotiloja. Asuinyksikkö sijoittuu ensimmäiseen tai ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen. Satelliittiasunnot sijoittuvat eri puolille kerrostaloa. Tarkempi sijoittelu tehdään konseptisuunnittelun edetessä Pirhan ja valitun tahon välillä. Tilojen tulee olla kauttaaltaan esteettömiä ja invamitoitettuja. Yhteisöllisen asumisen yksikköön tulee saada runsaasti varastotilaa.

Yksikön värimaailman tulee olla valoisa ja rauhallinen. Voimakkaita värejä ja kuvioita tulee välttää. Suuria ikkunoita voidaan suosia, jotta näkyvyys ulos säilyy ja asukkailla on mahdollisuus seurata ”kaupungin vilskettä” myös sisältä.

Toiminnallinen tarvekuvaus.

Yhteisöllisen asumisen asunnot: Yhteisöllisen palveluasumisen asukkaille suunnitellaan 30 m² oma asuinhuoneisto, johon sisältyy oma pyörätuolimitoitettu wc ja suihku, sekä keittiö. Huoneiden tulee olla äänieristettyjä. WC- tiloissa tukikaiteet. WC-tiloihin tulee olla mahdollisuus laittaa oma pyykkikone. Huoneistoissa tulee olla sprinklerijärjestelmät, jos paloturvallisuustarkastaja näin vaatii. Varaus hoitajakutsujärjestelmiin tulee myös olla. Asuntoihin vesi- ja sähkösulku mahdollisuus. Toiveena on, että asiakas saa itse valita tehosteseinän värin sekä pesuhuoneen kaakelit esitetyistä vaihtoehdoista.

Lääkkeiden jakuhuone: Huoneessa säilytetään ja annostellaan asukkaiden lääkkeet. Huoneen tulee olla lukollinen ja kameravalvottu. Huoneessa tulee olla erillinen ilmastointi, vesipiste, laskutilaa sekä oma lukollinen kaappi huumaaville lääkkeille.

Kodinhoitotila: Yksikössä tulee olla myös oma kodinhoitotila, jossa on pyykkikoneet ja kuivausrumpu. Täällä pestään asukkaiden liinavaatteet sekä muu pyykki yleisesti yöaikaan. Tilassa tulee olla myös lukollisia kaappeja. Pyykkitilassa tulee olla likainen ja puhdas pyykkialue erikseen.

Yhteiskeittiö: Keittiössä tehdään itse ruokaa yhdessä asiakkaiden kanssa. Tiskikone on teollinen pesukone (pieni). Koska ruokaa tehdään itse, tulee olla riittävä määrä kylmäkalusteita ja laskupinta-alaa. Liesivahti.

Yleiset tilat, oleskelutilat: Käytävien seinien alareunassa ja kulmissa vahvikkeet suojaamassa pyörätuolien ja muiden apuvälineiden kolhuilta noin metrin korkeuteen. Säädettävä valaistus. Oleskelutilojen tulee olla avaria ja valoisia sekä kodinomaisia. Sijaintien tulee olla keskeisillä paikalla ryhmäkodissa. Tilaa täytyy olla oleskelulle kuten tv:n katseluun, pöytäpelien pelaamiseen, lueskeluun ja yleiseen sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Yleinen sauna ja pesutilat: Yhteisöllisen ja tuetun asumisen asukkaat tulevat käyttämään yleistä saunaa. Saunaan tulee päästä myös pyörätuolilla ja kulun täytyy olla esteetön. Käännettävät penkit ja tukikaiteet suihkujen / osan suihkuista yhteydessä. Saunan sijainti mahdollisesti lähellä ryhmäkotia. Saunassa tulee olla selkeä saunavuoron varausjärjestelmä. Vaihtoehtoisesti yhteisöllisessä ryhmäkodissa voi olla oma saunaosasto.

Tukiasunnot: Tuetun asumisen asukkaiden huoneet suunnitellaan 30 m² kokoisiksi. Asuntoihin sisältyy oma wc ja suihku sekä keittotila. Sprinklerijärjestelmän tarve tulee varmistaa palotarkastajalta. Keittiövarustus, jossa on liesivahti. Kylpyhuoneessa tippavahti. Viemärit tulee olla seinien vieressä seinän mukaisesti: ei keskellä lattiaa.

Pyykkitupa, yleinen: Tukiasumisen asukkaat tulevat mahdollisesti käyttämään yleistä pyykkitupaa. Tilassa tulee olla selkeä varausjärjestelmä.

Siivouskomero: Ryhmäkodissa tulee olla siivouskomero, johon mahtuu pieni pyykkikone siivousvälineiden pesua varten ja johon mahtuu myös siivouskärry. Tilassa tulee olla riittävä määrä hylly- ja kuivaustilaa.

Henkilökunnan tilat: Henkilökunnalla tulee olla asianmukaiset pukuhuoneet, jossa lukittavat kaapit. Tässä yhteydessä tulee olla myös suihku + wc-tila. Pukuhuone-tilaa voi jakaa niin että miesten ja naisten puoli erotetaan esimerkiksi pukukopeilla. Suihkutila voi olla yhteinen esim. suihkuhuone. Tiloissa tulee olla myös taukotila henkilöstölle, jossa keittiövarustus sekä kylmäkoneet. Tila tulee toimimaan myös henkilökunnan toimistona. Lisäksi esihenkilöllä tulee olla oma toimistohuone.

Ulkotilat: Pihapiirissä on omaa puutarhaa asukkaiden käyttöön sekä muuta ulkoilutilaa.